

М'ЯТА(Mentha)

Родина губоцвітих-Labiatae.

**Багаторічна трав'яна рослина.
Кореневище дерев'янисте, білувате,
тонке, галузисте, з коренями -
придатками.**

**Стебло пряме заввишки 80-100 см,
гілчасте, чотиригранне, червоно -
буре, майже голе.**

**Листки сидячі, черешкуваті,
довгасто-лапчасті, загострені, із
зубчастими краями.**

Листки зверху темно-зелені, зісподу світліші, з обох боків вкриті волосками і дрібними жовтуватими крапкоподібними залозками з ефірною олією.

Квітки дрібні, червонувато- фіолетові, знаходяться на верхівках стебел і гілок, зібрані в колосовидні суцвіття.

Плід - червоно-бурі горішки. Рослина дуже пахуча. Цвіте з кінця червня до вересня. Вирощують як культурну рослину в садах і на городах.

М'ята перцева

ata
t'

Сорти м'яги уражені некротрофними фітопатогенами

Загадка

МЛН.ШТ/МЛ

Мама

Посульська

Чорнолиста

Спостереження та обліки

За фенологічних спостережень відзначають:

появу сходів;

повні сходи;

за садіння розсадою-час приживлення рослин (поява нових листків);

повне галуження;

повна бутонізація;

початок цвітіння;

повне цвітіння.

Технічну стиглість м'яти на сировину відзначають, коли цвітуть суцвіття головного стебла і 50% бокових пагонів.

За сприятливих погодних умов м'ята формує другий урожай технічної стиглості. При формуванні другого врожаю продовжують фенологічні спостереження і відзначають фази :

повного галуження;

повної бутонізації;

початку цвітіння;

повного цвітіння.

Густоту стояння рослин м'яти після садіння кореневищами в перший рік визначають двічі – у фазі повних сходів і перед збиранням урожаю. На площах другого та третього року вегетації густоту підраховують на 5 облікових майданчиках (плошею 1 м^2 на кожному повторенні). Облікові ділянки виділяють кілочками, а схему розміщення заносять до польового журналу. Густина стояння рослин за повтореннями має відхилятися не більше 15% від середнього по сорту; за відхилення понад 20%-ділянка бракується. Перед збиранням з облікових майданчиків відбирають снопи, які до обліку врожаю не включаються.

Стан травостою сортів м'яти оцінюють періодично за фазами розвитку рослин:

- повні сходи;
- повне приживлення розсади;
- повне відновлення весняної вегетації;
- повна бутонізація;
- повне цвітіння;

Стан посівів сортів оцінюють

за 9-ти бальною шкалою:

9 балів- рослини у відмінному стані;

7 балів- добрий стан;

5 балів- середній стан;

3 бали- незадовільний стан;

1 бал- дуже поганий стан, або повна

загибель рослин.

У фазу бутонізації та під час збирання надземної маси роблять візуально оцінку стійкості сорту до обсіпання листя за 9-ти бальною шкалою:

- 9- сорт не обсіпається;
- 7- обсіпається слабо(до 10%);
- 5- обсіпається помірно(до 20%);
- 3- обсіпається сильно(до 30%);
- 1 - обсіпається(понад 30%).

На облікових майданчиках у всіх повтореннях, з відновленням весняної вегетації за співвідношенням кількості рослин весною до кількості рослин при осінньому припиненні вегетації обраховують відсоток зимостійкості за повтореннями та середню зимостійкість сорту. Зимостійкість визначають у балах.

Стійкість сортів м'яти до несприятливих метеорологічних явищ відзначають візуально з оцінкою – стійкий, нестійкий. За посухи чи суховію треба спостерігати за станом і розвитком рослин по повтореннях після припинення цих явищ, даючи оцінку - стійкий, нестійкий сорт.

Облік ураження сортів м'яти

Обліковують хвороби м'яти, коли найбільш уражений сорт має ступінь ураження 10% і більше, або коли розповсюдження хвороби не менше 3-5% рослин на ділянці.

Іржу м'яти обліковують за 5-7 діб до збирання врожаю, оглядаючи у двох несуміжних повтореннях по 5 рослин на облікових майданчиках. Кожній рослині виставляють оцінку ураження, обраховують середній показник у повторенні і по сорту.

Антракноз (білу рябуху), борошністу росу та плямистість листків обліковують за 5-7 діб до збирання врожаю за відсотком ураженої поверхні листків у 5 рослин на облікових майданчиках двох несуміжних повторень. Оцінку сорту дають за вищим показником ураження.

Фузаріоз обліковують за розповсюдженням, підраховуючи кількість рослин на облікових майданчиках. Відсоток хворих рослин до загальної кількості рослин на майданчику означає поширення хвороби.

Календар фітопатологічних обліків (сорти м'яти)

Час обліку	Назва хвороби	Характер ураження за зовнішніми прикметами	Показник обліку
За 5-7 діб до збирання врожаю	Іржа (<i>Russinia menthae</i> Pers.)	На листках і стеблах оранжеві, потім коричневі і темно-бурі пустули	Відсоток ураженої поверхні листків
Так само	Біла рябуха (<i>Sphaceloma menthae</i> Jenk)	На листках з обох боків круглі світло-бурі з темнішою облямівкою плями. На стеблах плями білі вдавнені.	Відсоток ураженої поверхні листків
Так само	Філлостикоз (<i>Phiglosica deciduas</i> Ell. Et Kell.)	На листках плями. вкриті чорними крапками з випуклою облямівкою.	Відсоток уражених рослин.
Так само	Септоріоз (<i>Septoria menthae</i> Ond)	На листках округлі або кутасті плями спочатку темно-коричневі, потім сірі або білуваті.	Відсоток уражених рослин.
Та само	Фузаріоз (карликовість) (<i>Fusarium</i> sp.)	Рослини відстають у рості, набувають антоціанової пігментації. Кореневище не формується зовсім або спотворене.	Відсоток уражених рослин.

ХВОРОБИ МЯТИ ПЕРЦЕВОЇ

Опис хвороб з
характеристикою збудника на
наступній парі